

สะท่อนรอก

Elaeocarpus robustus Roxb.

วงศ์ ELAEOCARPACEAE

ชื่ออื่น : สะท่อนรอก, ท่อนรอก , ทะลอก , โปะบ้า , มะมุ่น , รอก , ลูกกระรอกบ้านด่าน , สมอหิน

ไม้พุ่มหรือไม้ต้น สูงถึง 25 ม. บางทีมีรากค้ำยันหรือพูพอนเล็ก สูงถึง 1 ม. เปลือกเรียบหรือแตกเป็นร่องตื้น เปลือกในสีชมพูหรือสีน้ำตาลอมแดง

ใบ : ใบกว้าง 4-13 ซม. ยาว 8-25 ซม. รูปไข่ถึงรูปรีหรือขอบขนาน ปลายเรียวแหลมโคนทู่หรือกลม ขอบเป็นคลื่นจักซี่ฟันตื้น ส่วนยอดเมื่ออ่อนมีขนเส้นไหม ใบแก่สีแดงหรือบางทีสีเหลือง เส้นใบ 8-12 คู่ ฐานด้านล่าง ก้านใบยาว 1.5-9 ซม. อ่อนมีขนเส้นไหม ต่อไปเกลี้ยง มักมีสีอมชมพู มักวมที่ปลายทั้งสองด้าน กิ่งมีขนละเอียด ต่อไปเกลี้ยง

ดอก : ดอกสีขาวกลิ่นหอม ยาว 1-1.3 ซม. สมบูรณ์เพศ เป็นช่อแน่น 25-40 ดอกตามซอกใบหรือใต้ระดับใบ ยาว 6-12 ซม. ด้านดอกยาว 4-13 ซม. มีขนสีเทา กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กว้าง 2 มม. ยาว 5-6 มม. รูปใบหอกแกมรูปไข่ มีขนด้านนอก ด้านในมีขนเส้นไหม โดยเฉพาะตรงกลาง กลีบดอก 5 กลีบ ยาว 5-8 มม. บานแผ่ออก ขอบจักลึก ป็นฝอยละเอียดถึง $\frac{1}{2}$ ของความยาวกลีบ มีขนตามขอบในครึ่งล่าง ก้านเกสรเพศเมียยาว 3 มม. มีขนแข็งขอบในครึ่งล่าง เกสรผู้ 22-48 อัน ยาว 2-3 มม. อับเรณูปลายทู่ เกลี้ยงหรือมีขนแข็งไม่กี่เส้นที่ปลาย รังไข่มีขนแข็งที่ครึ่งล่าง ก้านเกสรเพศเมีย ยาว 3 มม. มีขนแข็งในครึ่งล่าง จานฐานดอกจักเป็นพูชัด 5 พู

ผล : ยาว 2-6 รูป รูปกลมถึงรูปไข่ ปลายสอง
ด้านกลมหรือแหลม สีเขียวมะกอก
อมเหลืองอ่อนถึงออกน้ำตาล เนื้อในสีเขียว
อมเหลือง มีน้ำมัน ผนังหุ้มเมล็ดแข็งใหญ่
ก้านผลยาว 1-1.5 ซม. มีขน มี 2-3 เมล็ด

พบทั่วไปในถิ่นที่อยู่ต่างๆ มี 2 ไร่ที่อาจจะพบในภาคใต้ ที่พบแน่นอนคือ var. *robustus*

var. *robustus* ใบจักซี่ฟันชัดเจน ดอกเป็นช่อกระจายยาว 10-22 ซม. กลีบเลี้ยงขนตรงสั้นด้านนอก
ก้านเกสรเพศเมียยาว 10-22 ซม. กลีบเลี้ยงขนตรงสั้นด้านนอก ก้านเกสรเพศเมียยาว 2.5 -3 มม. ผลยาว
2-3 ซม. รูปรี ผนังหุ้มเมล็ดแข็ง ยาว 2 ซม. ย่นลึก

var. *megacarpus* ใบเรียบ ช่อดอกแผ่ยาว 4.5-8.5 ซม. กลีบเลี้ยงมีขนไหมรอบด้านนอก ก้านเกสรเพศเมีย
ยาว 1.5 มม. ผลยาว 4-6 ซม. กลมหรือรูปไข่ ผนังหุ้มเมล็ดแข็ง ยาว 3.5-5 ซม. เกือบหรือมีตุ่ม
พบในคาบสมุทรมมาเลเซีย

อ้างอิงข้อมูล : ไชมอน การ์ดเนอร์ พินดา สิทธิสุนทร และก่องกานดา ชยามฤต. ไม้ป่าภาคใต้เล่ม 2. ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ ; 2559 (หน้า 537)
<http://www.thaibiodiversity.org/Life/LifeDetail.aspx?LifeID=23922>

ภาพประกอบ : Flickr by (Ahmad Fuad Morad) , www.fca16mr.com , www.ebbd.info , www.dnp.go.th

ศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
National Parks Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)